

Franc Rozman

Častni občani občine Bled do druge svetovne vojne

Kdo so bili častni občani Bleda, je bolj zapletena naloga, kot se zdi na prvi pogled. Predvsem zato, ker zapisniki blejske občine niso ohranjeni v celoti. V Zgodovinskem arhivu Ljubljana, enota Kranj, so le zapisniki sej od leta 1894 do 1941, torej do okupacije.¹ Zakaj ni bolj zgodnjih občinskih zapisnikov, ni znano, morda se bodo še kje našli, morda so v zasebni lasti, morda so bili uničeni. Dr. Janez Bleiweis, oče slovenskega naroda, je postal častni občan ob sedemdesetletnici rojstva leta 1878.² Zaenkrat ni znano, ali je bil on prvi častni občan, morda je bil tudi kdo drug. Tudi za nekaj naslednjih izvemo le iz časopisja. Tako je leta 1884 častni občan postal baron dr. Andrej Winkler,³ ki je bil tedaj kot prvi Slovenec od leta 1880 deželni predsednik, poleg njega pa je bil tedaj za častnega občana imenovan tudi grof Gustav Thurn Valsassina,⁴ ki je bil od leta 1881 do smrti deželni glavar Kranjske, in pa djakovski škof Josip Juraj Strossmayer.⁵ Že naslednje leto je postal častni občan Bleda ravnatelj Kranjske industrijske družbe in državnozborski poslanec Karel Luckmann.⁶

- 1 SI_ZAL_KRA, Zapisniki sej občinskega odbora občine Bled 1894–1916, 1917–1923, 1924–1940. Vsi navedki sej so iz teh zapisnikov in niso posebej citirani.
- 2 Dr. Janez Bleiweis (1808–1881), živinozdravnik, politik in časnikar, od 1843 urednik *Kmetijskih in rokodelskih novic*, deželni poslanec in deželni odbornik, imenovan tudi oče slovenskega naroda. – Anton Bezenšek, *Svečanost ob priliki sedemdesetletnice dr. Janeza Bleiweisa dne 19. novembra 1878* (Zagreb, 1879). *Slovenski narod*, 19. 11. 1878.
- 3 Baron Andrej Winkler (1825–1916), pravnik, politik. 1861–1876 poslanec v goriškem deželnem zboru, 1880–1892 prvi deželni predsednik Kranjske slovenskega rodu. – Jože Šušmelj, *Andrej baron Winkler: 1825–1916. Krminski in tolminski okrajni glavar, poslanec v goriško-gradiškem deželnem zboru, poslanec v državnem zboru na Dunaju, predsednik dežele Kranjske* (Nova Gorica [i. e.] Lokve: Društvo ljubiteljev narave Planota, 2014).
- 4 Gustav grof Thurn-Valsassina (1836–1888), od 1877 do smrti poslanec deželnega in državnega zbora, 1876 član delegacije, 1881 do smrti zadnji deželni glavar na Kranjskem nemške narodnosti, pristaš narodne stranke, lastnik graščine v Radovljici, kot poslanec zastopnik veleposestva. – Tudi *Slovenec*, 28. 2. 1884. Franz Adlgasser, *Die Mitglieder der österreichischen Zentralparlamente 1848–1918. Konstituierender Reichstag 1848–1849; Reichsrat 1861–1918. Ein biographisches Lexikon* (Wien: Verlag der Österreichischen Akademie der Wissenschaften, 2014), 1291.
- 5 Josip Juraj Strossmayer (1815–1905), škof v Djakovu, od 1860 vodja narodne stranke, od 1880 neodvisne narodne stranke; ustanovi JAZU v Zagrebu in je soustanovitelj univerze v Zagrebu. – *Enciklopedija Jugoslavije*, 8. zv. (Zagreb: Leksikografski zavod FNRJ, 1971), 195–98.
- 6 Karl Luckmann (1841–1906), podjetnik, rudarski strokovnjak, zaslužen za bohinjsko železnico, ravnatelj Kranjske industrijske družbe, poslanec veleposesti na Kranjskem od 1877 do smrti. – *SBL*, 1 (Ljubljana: Zadrudna gospodarska banka, 1925), 685.

Če sledimo arhivu občinskih sej, je bil prvi častni občan baron Josef Schwegel,⁷ ki ga je na seji občinskega odbora 26. junija 1901 predlagal župan Jakob Peternel. Diplomato mu podelili 21. julija 1901, na njej pa je zapisano: »V priznanje dobrohotnega delovanja in vdane požrtvovalnosti Vaši ekscelenci za deželno Kranjsko, posebno pa za Bled, se usojamo po srčni želji vseh Blejcev Vašo ekscelenco imenovati za častnega občana blejske občine ter prosimo, da blagovolite, Vaša ekscelenca, milostljivo sprejeti častno občanstvo. Hvaležno vdani župan, svetovalci Josip Verderber, Franjo Rus, Anton Vovk, Ivan Pretnar, Oton Wölfling.« Diploma je danes v lasti Schweglovega pranečaka oz. družine pokojnega dr. Žige Voduška.

Naslednji častni občan je postal tedanji lastnik blejskega gradu Adolf Muhr,⁸ zaradi zaslug pri razvoju Bleda. Predlagal ga je občinski svetovalac Oto Wölfling in na seji 12. junija 1902 je bil predlog soglasno sprejet. Zanimivo je, da Arnold Rikli, ki velja za začetnika blejskega turizma, ni nikoli postal častni občan Bleda, saj večina občinskih svetovalcev in župani nanj niso gledali tako in so bili v stalnih sporih z njim.

Naslednjih častnih občanov pa je bilo več, župan Peternel je na seji 3. septembra 1906 za to častno imenovanje namreč predlagal dr. Andreja Ferjančiča⁹ zaradi zaslug pri Zdraviliški komisiji in pri tem, da je Zdraviliški dom prišel v njene roke, Ivana Hribarja¹⁰ kot predsednika I. časnikarskega shoda na Bledu, dr. Ivana Vilfana¹¹ in dr. Karla Trillerja,¹² oba zaradi zastopanja občine v pravnih zadevah, in dr. Josipa Plemelja,¹³ docenta na Dunaju, ki je občini dajal pametne nasvete. Vsi predlagani so bili sprejeti z večino glasov. Jasno je videti, da je bil tedanji občinski odbor liberalen. Domačin Plemelj je postal najmlajši častni občan v vsem obravnavanem času, bil je sploh edini domačin, ki je postal častni občan, kljub temu da je bil star šele 33 let, bil pa je že kar uveljavljen matematik.

7 Josef baron Schwegel (1836–1914), diplomat, politik, gospodarstvenik, član avstrijske delegacije na kongresu v Berlinu 1878, od 1879 v državnem zboru načeloval nemškimi ustavovernim veleposestnikom, v kranjskem deželnem zboru od 1879 do 1912. – Josef Schwegel, *Spomini in pisma = Erinnerungen und Briefe* (Mengeš: Ustanova Center za evropsko prihodnost, 2007). Josef Schwegel, *Na cesarjev ukaz. Spomini politika in diplomata* (Ljubljana: Slovenska matica, 2004).

8 Adolf Muhr (1838–20. dec. 1903, Dunaj), veletrgovec, od 1884 lastnik gradu na Bledu. – *Laibacher Zeitung*, 22. 12. 1903.

9 Andrej Ferjančič (1848–1923), pravnik, liberalni politik, od 1885 do 1907 državnozborski poslanec, prvi slovenski podpredsednik državnega zbora. – *SBL*, 1 (Ljubljana: Zadrúžna gospodarska banka, 1925–1932), 175.

10 Ivan Hribar (1891–1941), politik in gospodarstvenik, od 1889 do 1906 poslanec deželnega zbora in od 1907 do 1911 državnega zbora, od 1896 do 1910 ljubljanski župan, poslanik v Pragi od 1919–1921, nato pokrajinski namestnik do 1923, pisec Spominov. – *Hribarjev zbornik* (Ljubljana: SAZU, 2010).

11 Ivan Vilfan (1862–1912), pravnik in politik, radovljiški župan, načelnik planinskega društva, na njegovo iniciativo zgrajena Vodnikova koča. – Jure Sinobad, *Dežela. Kulturnozgodovinski oris Radovljiške ravnine* (Radovljica: [samozal.] J. Sinobad, 1999), 185.

12 Karel Triller (1862–1926), politik in gospodarstvenik, soustanovitelj liberalne stranke, tesen sodelavec Hribarja in Tavčarja, od 1908 do 1918 poslanec liberalne stranke v deželnem zboru, poverjenik za trgovino in industrijo v prvi narodni vladi 1919. – *SBL*, 4 (Ljubljana: Zadrúžna gospodarska banka, 1980–1991), 178.

13 Josip Plemelj (1873–1967), matematik, od 1908 profesor na univerzi v Črnovcih v Bukovini (danes Ukrajina), prvi rektor ljubljanske univerze, redni profesor do 1957, član SAZU, JAZU, SAN, častni doktor, Prešernov nagradjenec. – *SBL*, 3 (Ljubljana: Zadrúžna gospodarska banka, 1960–1971), 378, 379.

Dne 5. junija 1917 je blejski občinski odbor poslal tedanjemu generalu pehote in kasnejšemu maršalu Svetozarju Boroeviću von Bojna¹⁴ naslednji dopis: »Vaša ekscelenca! Občinski odbor blejski si je usojil na svoji seji 5. rožnika t.l. Vašo ekscelenco v najglobokejšem spoštovanju do zmagovitega branitelja naše ljubljene domovine osobito naše lepe Gorenjske za častnega občana imenovati. Podpisani si usojajo v imenu blejskega odbora Vašo ekscelenco prositi, da blagovolite to imenovanje sprejeti in občini Bled tudi v bodoče svojo visoko naklonjenost ohraniti.« Blejski občini je general pehote Boroević odgovoril takole (brez datuma): »Gemeinde Vorstehung Veldes! Für die mir durch die Wahl zum Ehrenbürger von Veldes erwiesene Auszeichnung, sage ich der löblichen Gemeindevertretung herzlichen Dank. Ich werde mich immer freuen zum Gedeihen dieser Perle von Krain, dessen Söhne sich in gegenwärtigen Krieg so sehr bewährten, bestätigen. Mit dem Ausdruck aufrichtigster Wertschätzung zeichne sich ergebenst B(oroević).«¹⁵ Prošnjo so podpisali župan Franc Rus, svetovalci Ivan Tavčar, major Leopold Stukly, Ivan Triller, odborniki župnik Janez Oblak, Simon Kežar, Miha Černe, Ivan Vidic, Alojz Žerovec, Ivan Pazlar, Anton Pretnar, Jožef Svetina, Jožef Poljanec, Franc Dobre, Jakob Baloh, Jožef Černe, Ivan Korošec. Na isti seji sta bila za častna člana imenovana še general pehote baron Rudolf Stöger-Steiner von Steinstätten¹⁶ in radovljški okrajni glavar Ferdinand Mathias.¹⁷

V času habsburške monarhije je postal zadnji častni občan Bleda ljubljanski knezoškof Anton Bonaventura Jeglič,¹⁸ ki so ga izvolili na seji občinskega odbora 10. junija 1918. Seja je bila tajna, imenovan pa je bil soglasno. Jeglič v svojem dnevniku tega imenovanja ne omenja, prav tako ga ni najti v uredniških opombah.¹⁹

Po razpadu Avstro-Ogrske in nastanku nove države SHS in nato Kraljevine Jugoslavije se je spremenil tudi izbor častnih občanov Bleda. V novi državi je bil za častnega občana Bleda prvi imenovan Mihajlo Pupin,²⁰ na predlog odbornika Franca Rusa na seji 30. avgusta 1921. Tedaj je bilo občinsko vodstvo liberalno, župan je bil Herman Tomec, ta predlog pa je bil potrjen šele na naslednji seji – 20. septembra 1921. Na tej seji je bil za častnega občana imenovan tudi Ivan Hribar, ki so ga predlagali liberalni odborniki in liberalni župan, člani SLS z Rusom na čelu pa so bili proti, vendar

14 Svetozar Boroević (1856–1920), 1914 se je odlikoval na vzhodni fronti, od maja 1915 komandant 5. armade, uspešno branil soško fronto, 1918 maršal. – Dušan Nečak in Božo Repe, *O feldmaršalu Svetozarju Boroeviću de Bojna* (Ljubljana: Znanstvena založba Filozofske fakultete, 2010).

15 *Fontes. Izvori za hrvatsku povijest* 21 (Zagreb, 2015), 494.

16 Rudolf baron Stöger – Steiner von Steinstätten (1861–1921), generalpolkovnik, 1918 vojni minister. – Antonio Schmidt-Brentano, *Die k. k. bzw. k.u.k. Generalität 1816–1918* (Wien: Österreichisches Staatsarchiv, 2007), 179.

17 Ferdinand Mathias, okrajni glavar v Radovljici.

18 Anton Bonaventura Jeglič (1850–1937), ljubljanski škof od 1898 do 1930, zgradil Škofove zavode v Šentvidu, edino popolno klasično gimnazijo do prve svetovne vojne v slovenskem jeziku, odločilna avtoriteta v SLS, od 1917 zastopal mladino in organiziral deklaracijsko gibanje.

19 Blaž Otrin in Marija Čipić Rehar, ur., *Dnevnik. Jegličev dnevnik* (Celje: Celjska Mohorjeva družba: Celjsko Mohorjevo društvo, 2015), 754 in tam navedena literatura o Jegliču.

20 Mihajlo Pupin (1858–1935), elektrotehnik in izumitelj. Posredoval pri ameriškem predsedniku Wilsonu, da je blejsko-jeseniški kot prišel pod Jugoslavijo. Pisec spominov *Od pastirja do izumitelja. – Jugoslovska enciklopedija*, 6. zv. (Zagreb, 1965), 648, 649.

so imeli premalo glasov. Zgodilo pa se je še nekaj pomembnega. Dr. Ivanu Šušteršiču²¹ so častno občanstvo odvzeli. Iz zapisnikov ni razvidno, kdaj je bil sploh imenovan, kakor tudi ne, kdaj sta častna občana postala Lampe²² in Piber,²³ ker naj bi bili zapisniki izgubljeni. Iz zapisnikov ni jasno, zakaj so morali Hribarja ponovno voliti, saj je bil častni občan že leta 1906. Pupin je bil imenovan zaradi svojih zaslug in poznanstva z ameriškim predsednikom Wilsonom in njegovo ženo, to znanstvo pa naj bi bilo odločilno, da je blejski kot pripadel Jugoslaviji, ne pa Italiji. Pri tem je pomembno vlogo igral tudi član ameriške delegacije na mirovni konferenci major Douglas Wilson Johnson,²⁴ ki je bil kartograf. Johnsona so na seji 11. julija 1922 predlagali za častnega občana. Predlagatelj je bil Miha Poklukar, ki je bil namestnik odbornika. Tudi Johnson naj bi imel zasluge, da je blejski kot pripadel Jugoslaviji. Predlog pa je bil preložen in ni bil nikdar več na dnevnem redu seje. Pač pa je na tej seji načelnik zdraviliškega odbora Ciril Majcen občinskemu svetu predlagal, naj za častnega občana imenujejo češkega ministra Šoba zaradi zaslug v turizmu in občutnega porasta čeških turistov na Bledu. Ves občinski odbor ali pa vsaj zapisnikar in overovatelj zapisnika niso vedeli, kdo je ta minister, kajti Šobe med ministri ni bilo, pač pa je bil to češki socialdemokratski politik Antonin Srba,²⁵ ki je bil v letih 1922 do 1925 minister za pošto in telegraf ter predsednik češke zveze pilotov. Odborniku Francu Rusu Srba po političnem prepričanju ni bil všeč, zato je pripomnil, da bo diploma draga, najmanj 2.500 dinarjev. Izkazalo se je, da jo je bil pripravljen narediti slikar Rudolf Marčič,²⁶ in to zastonj. Že prej je Srba poslal občinskemu odboru 1.000 dinarjev kot pomoč občinskim revežem. Na seji je bil potem z večino glasov sprejet med častne občane. Na občinski seji 24. aprila 1925 je postal častni občan dr. Rudolf Marn. Predlagal ga je župan Ivan Kenda in na glasovanju ga je podprlo 23 članov občinskega odbora, proti je bil le nadučitelj Franc Rus, predstavnik SLS. Marn je postal častni občan zaradi zaslug v turizmu, med drugim je bil 1919 načelnik oddelka ministrstva za trgovino in industrijo, od leta 1923 pa predsednik Zveze za tujski promet.²⁷

21 Ivan Šušteršič (1863–1925), pravnik in politik, soustanovitelj Katoliške narodne stranke, SLS vodil od 1902, od 1896 do 1908 državno- in od 1900–1918 deželnozborski poslanec, od 1912 deželni glavar Kranjske, po sporu z Jegličem 1917 ustanovil Slovensko kmečko stranko. – Janko Pleterski, *Dr. Ivan Šušteršič, 1863–1925. Pot prvaka slovenskega političnega katolicizma* (Ljubljana: ZRC SAZU, Založba ZRC, 1998).

22 Evgen Lampe (1874–1918), publicist, politik ter gospodarstvenik, urednik revije *Dom in svet*, od 1908 deželnozborski poslanec, pristaš Šušteršiča, zaslužen za izgradnjo HE Završnica in ustanovitelj Kranjskih deželnih elektrarn. – *SBL, 1* (Ljubljana: Zadružna gospodarska banka, 1925–1932), 608–10.

23 Janez Nepomuk Piber (1866–1934), duhovnik, politik, od 1908 poslanec v deželnem zboru Kranjske, sodeloval pri gradnji HE Završnica, pripadnik Šušteršiča, župnik v Gorjah. – *SBL, 2* (Ljubljana: Zadružna gospodarska banka, 1933–1952), 336.

24 Douglas Wilson Johnson (1875–1944), major, kot kartograf član ameriške delegacije na versajski konferenci.

25 Antonin Srba (1879–1943), češki socialdemokratski politik, od 1921 do 1925 minister za pošto in telegraf.

26 Rudolf Marčič (1882–1960), slikar marinist in portretist. – *Osebnosti. Veliki slovenski biografski leksikon, 2. knj.* (Ljubljana: Mladinska knjiga, 2008), 665.

27 Rudolf Marn (1825–1947), pravnik. – *SBL, 2* (Ljubljana: Zadružna gospodarska banka, 1933–1952), 61, 62. *Slovenska biografija*, <http://www.slovenska-biografija.si/>.

Zadnji častni občan blejske občine pred drugo svetovno vojno je postal šef SLS dr. Anton Korošec.²⁸ Predlagal ga je odbornik Josip Burja na seji 22. julija 1938. Predlagan je bil zaradi zaslug ob majniški deklaraciji in ostalih splošnih zaslug za državo. Korošča so obvestili o tem predlogu in ga prosili, naj sprejme častno občanstvo. Prošnji je ugodil in daroval 3.000 dinarjev za občinske reveže. Častni občan je potem postal 25. avgusta 1938. Takrat je bil notranji minister v tretji vladi Milana Stojadinovića. Ko je Korošec umrl, je imel občinski odbor na Bledu 16. decembra 1940 žalno sejo, štiri dni po njegovi smrti.

Častni občani blejske občine so, kot je razvidno, postali v svojem času ugledni ljudje, ki so se odlikovali na različnih področjih življenja. Nekateri so marsikaj storili za Bled, drugi manj, pač pa veliko za slovenski narod, nekateri so si na Bledu zgradili vile. Danes pa so bolj ali manj pozabljeni. Mihajlu Pupinu so nameravali postaviti spomenik in na seji občinskega odbora 14. marca 1935 (Pupin je bil že štirinajst let častni občan) je bilo predlagano, da se Pupinu postavi spomenik na mestu, kjer je bil do zloma monarhije kip Anastazija Grüna, to je Antona Auersperga. Osnovan je bil tudi odbor, ki naj bi ukrenil vse potrebno, da bi do tega prišlo. Zgodilo pa se ni nič in šele leta 2015 je Pupin dobil spomenik, postavili pa so ga Srbi. Po Josipu Plemlju je poimenovana blejska devetletna šola in pred njo spomenik, v njegovi vili pa je Plemljeva spominska soba. Hribarjeva vila je obnovljena, Ferjančičeve ni več, Schweglov dvorec je lepo oskrbovan, toda praktično nedostopen. Noben častni občan ni dobil svoje ulice, ima pa jo Rikli, ki ni bil častni občan. Tako so častni občani počasi utonili v pozabo, bolj ali manj se je tako zgodilo tudi drugod in potrdilo stari rimski izrek: *Sit transit gloria mundi*.

Na koncu naj omenim še nekaj sklepov občinskega odbora, ki se niso omejevali le na lokalne zadeve. Tako so na seji 18. septembra 1898 ob petdesetletnici vladanja Franca Jožefa sklenili kupiti knjižice o cesarju (gre za Apihovo knjigo *Naš cesar*) in so za to namenili 60 goldinarjev. S temi knjigami naj bi obdarovali otroke v šolah Grad, Bohinjska Bela in Ribno. Na seji 4. decembra 1916 pa je župan in predstavnik SLS, nadžučitelj Franc Rus, začel sejo s spominom na umrlega cesarja in poudaril, »da je njegovo [cesarjevo] blago srce in vladarske čednosti cenil ves svet in naj ostane v hvaležnem spominu v vsakem državljanu«. Po teh besedah je pozdravil nastop novega vladarja Karla I., »katerega Bog ohrani enako dolgo na prestolu in naj da srečo in blagoslov v njegovi težki vladarski službi in da bi premagal vse sovražnike«. Občinski odbor je stoje z navdušenim trikratnim vzklikom »slava« pozdravil novega vladarja. Za tretji božič v vojni so odborniki zbrali skoraj 16 kron iz lastnih žepov za otroke vojnih žrtev, občina pa je najela 5. vojno posojilo v znesku 5.000 kron. Zadolžili so se pri Kranjski deželni banki.

28 Anton Korošec (1872–1940), teolog, politik, 1906 izvoljen v državni zbor, 1909 v štajerski deželni zbor, ustanovil Slovensko kmečko zvezo za Štajersko in bil od 1906 somišljenik Šušteršiča in Kreka, 1917 kot predsednik Jugoslovanskega kluba v državnem zboru prebral majniško deklaracijo, predsednik Narodnega sveta SHS, poslanec jugoslovanske skupščine 1923, 1925 in 1927, večkratni minister, vodja SLS do smrti. – Feliks Bister, *Dr. Anton Korošec, državnozborni poslanec na Dunaju* (Ljubljana: Slovenska matica, 1992).

Tudi majniška deklaracija precej dolgo ni imela takšnega odmeva kot drugod. Vodstvo blejske občine je bilo tedaj pod vodstvom SLS in *Slovenski narod* je moral v članku »Zavedni Blejci kje ste?« spomniti, da se občini Bled in Gorje še nista izjavili za majniško deklaracijo.²⁹ Toda dva dni pred tem člankom se je občinski odbor na seji 7. januarja 1918 soglasno pridružil majniški deklaraciji. Podpisani so župan Franc Rus, svetovalci Ivan Tavčar, major Leopold Stukly, Ivan Triller in odborniki župnik Janez Oblak, Simor Kežar, Miha Černe, Ivan Vidic, Alojz Žerovec. Ivan Pazler, Anton Pretnar, Jože Svetina, Jožef Poljanec, Franc Dobre, Jakob Baloh, Jožef Černe in Ivan Korošec.

Na predlog župnika Janeza Oblaka je bila na seji 10. julija 1918 soglasno sprejeta naslednja izjava: »Občinski odbor na Bledu izjavlja soglasno, da je občina Bled slej ko prej zvesto vdana našemu vladarju cesarju Karlu³⁰ in habsburško-lorenski dinastiji. Ona nima nič in noče imeti nobenega stika ne z veleizdajalcem Ante Trumbićem,³¹ ne s katerim drugim izdajalcem. Občinski odbor neomajno vztraja na stališču državno-pravne deklaracije jugoslovanskega kluba z dne 30. maja 1917 ter želi in prosi, da se tej deklaraciji pridružijo tudi deželni odbor kot najvišja avtonomna oblast v deželi.« Na seji 25. decembra 1918 je župan Rus pozdravil novo državo Jugoslavijo, ki ji je želel, da bi se na zdravi podlagi krepko in srečno razvijala. Poudaril je, da morajo tudi vsi državljani v polni meri opraviti svojo dolžnost. Odbor je izjavil, da ne kaže, da bi se v šoli še naprej poučevala nemščina, pač pa naj se raje poučuje srbohrvaščina. Svetilko, ki so jo postavili Nemci pred vilo Tönnies, pa naj se odstrani. Na svečnico naslednje leto, to je 2. februarja 1919, je bila tudi osnovna šola Franca Jožefa I. preimenovana v Ljudsko šolo na Bledu.

Viri in literatura

Arhivski viri:

- SI_ZAL_KRA, Zgodovinski arhiv Ljubljana, enota za Gorenjsko Kranj:
– Zapisniki sej občinskega odbora občine Bled 1894–1916, 1917–1923, 1924–1940.

Časopisni viri:

- *Laibacher Zeitung* 1903.
- *Slovenec* 1884.
- *Slovenski narod* 1878, 1918.

29 *Slovenski narod*, 9. 1. 1918.

30 Karel I. (1887–1922), zadnji avstrijski cesar, kot ogrski kralj Karel IV. – Igor Antič, *Veliki svetovni biografski leksikon* (Ljubljana: Mladinska knjiga, 2002), 516.

31 Ante Trumbić (1864–1938), pravnik in politik, od 1894 član dalmatinskega deželnega zbora kot član stranke prava, od 1897 v avstrijskem državnem zboru, od 1905 župan Splita, predsednik Jugoslovanskega odbora v Londonu, zagovornik federalizma, prvi minister za zunanje zadeve Kraljevine SHS. – *Enciklopedija Jugoslavije*, 8. zv. (Zagreb: Leksikografski zavod FNRJ, 1971), 382–84.

Elektronski viri:

- *Slovenska biografija*. Dostopno na: <http://www.slovenska-biografija.si/>.

Literatura:

- Adlgasser, Franz. *Die Mitglieder der österreichischen Zentralparlamente 1848–1918. Konstituierender Reichstag 1848–1849: Reichsrat 1861–1918. Ein biographisches Lexikon*. Wien: Verlag der Österreichischen Akademie der Wissenschaften, 2014.
- Antič, Igor. *Veliki svetovni biografski leksikon*. Ljubljana: Mladinska knjiga, 2002.
- Bezenšek, Anton. *Svečanost ob priliki sedemdesetletnice dr. Janeza Bleiweisa dne 19. novembra 1878*. Zagreb, 1879.
- Bister, Feliks. *Dr. Anton Korošec, državnozborski poslanec na Dunaju*. Ljubljana: Slovenska matica 1992.
- *Enciklopedija Jugoslavije*, 8. zv. Zagreb: Leksikografski zavod FNRJ, 1971.
- *Fontes. Izvori za hrvatsku povijest 21*. Zagreb, 2015.
- *Hribarjev zbornik*. Ljubljana: SAZU, 2010.
- *Jugoslovska enciklopedija*, 6. zv. Zagreb 1965.
- Nečak, Dušan in Božo Repe. *O feldmaršalu Svetozarju Borojeviću de Bojni*. Ljubljana: Znanstvena založba Filozofske fakultete, 2010.
- *Osebnosti. Veliki slovenski biografski leksikon, 2. knj.* Ljubljana: Mladinska knjiga 2008.
- Otrin, Blaž in Marija Čipić Rehar, ur. *Dnevnik. Jegličev dnevnik*. Celje: Celjska Mohorjeva družba: Društvo Mohorjeva družba, 2015.
- Pleterski, Janko. *Dr. Ivan Šušteršič, 1863–1925. Pot prvaka slovenskega političnega katolicizma*. Ljubljana: ZRC SAZU, Založba ZRC, 1998.
- Schmidt-Brentano, Antonio. *Die k. k. bzw. k.u.k. Generalität 1816–1918*. Wien: Österreichisches Staatsarchiv, 2007.
- Schwegel, Josef. *Na cesarjev ukaz. Spomini politika in diplomata*. Ljubljana: Slovenska matica, 2004.
- Schwegel, Josef. *Spomini in pisma = Erinnerungen und Briefe*. Mengeš: Ustanova Center za evropsko prihodnost, 2007.
- Sinobad, Jure. *Dežela. Kulturnozgodovinski oris Radovljiške ravnine*. Radovljica: [samozal.] J. Sinobad, 1999.
- *Slovenski biografski leksikon, 1*. Ljubljana: Zadružna gospodarska banka, 1925.
- *Slovenski biografski leksikon, 2*. Ljubljana: Zadružna gospodarska banka, 1933–1952.
- *Slovenski biografski leksikon, 3*. Ljubljana: Zadružna gospodarska banka, 1960–1971.
- *Slovenski biografski leksikon, 4*. Ljubljana: Zadružna gospodarska banka, 1980–1991.
- Šušmelj, Jože. *Andrej baron Winkler: 1825–1916. Krminski in tolminski okrajni glavar, poslanec v goriško-gradiškem deželnem zboru, poslanec v državnem zboru na Dunaju, predsednik dežele Kranjske*. Nova Gorica [i. e.] Lokve: Društvo ljubiteljev narave Planota, 2014.